

	<p>पूर्णवाक्येन उत्तरत</p> <p>क) चत्वारि प्रियमित्राणि कुत्र वसन्ति स्म ?</p> <p>भाषिक कार्यम्</p> <p>क) एतानि चत्वारि मित्राणि सन्ति अस्मिन् वाक्ये विशेषण पदम् किम् अस्ति ।</p> <p>मित्राणि 2. चत्वारि 3. सन्ति</p>	<p>1</p> <p>1</p>																				
प्रश्न-4	<p>कथाम् क्रमानुसारं योजयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत :- (कहानी को क्रम के अनुसार जोड़कर वाक्य दोबारा लिखो)</p> <p>1. सा भारतीय वायुसेनां प्राविशत् ।</p> <p>2. भारतमाता वीराणाम् जननी अस्ति ।</p> <p>3. प्रथमा भारतीया महिला विमानचालिका आसीत् ।</p> <p>4. गुञ्जनसक्सेना एका वीरबालिका उत्पन्नाः अभवत् ।</p>	1×4=4																				
प्रश्न-5	<p>उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूर्यन्तुः (उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें)</p> <p>मुक्तः , मानवान् , विमानम् , लेखम्</p> <p>1. सा युद्धक्षेत्रे निर्भयं _____ अचालयत् ।</p> <p>2. हरिणः _____ अभवत् ।</p> <p>3. अहम् प्रतिदिनं _____ अपि लिखामि ।</p> <p>4. अयम् _____ खादति ।</p>	½ ×4=2																				
प्रश्न-6	<p>क) उचित विपरीत पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> <tr> <td>दूरम्</td> <td>पुरुषः</td> </tr> <tr> <td>जयः</td> <td>समीपम्</td> </tr> <tr> <td>महिला</td> <td>अध्यापिका</td> </tr> <tr> <td>शिक्षिका</td> <td>विजयः</td> </tr> </table> <p>ख) उचित पर्याय पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित पर्याय पदों से मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> <tr> <td>समुद्रः</td> <td>संसारे</td> </tr> <tr> <td>विद्यालयः</td> <td>पृथ्वी</td> </tr> <tr> <td>भूमिः</td> <td>पाठशाला</td> </tr> <tr> <td>लोके</td> <td>सागरः</td> </tr> </table>	क	ख	दूरम्	पुरुषः	जयः	समीपम्	महिला	अध्यापिका	शिक्षिका	विजयः	क	ख	समुद्रः	संसारे	विद्यालयः	पृथ्वी	भूमिः	पाठशाला	लोके	सागरः	2+2=4
क	ख																					
दूरम्	पुरुषः																					
जयः	समीपम्																					
महिला	अध्यापिका																					
शिक्षिका	विजयः																					
क	ख																					
समुद्रः	संसारे																					
विद्यालयः	पृथ्वी																					
भूमिः	पाठशाला																					
लोके	सागरः																					
प्रश्न-7	<p>श्लोकं पठित्वा हिन्दी लिखत- (श्लोक पढ़कर हिन्दी लिखो)</p> <p>उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ।</p> <p>नहि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥</p>	3																				
प्रश्न-8	<p>श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -(श्लोक पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो)</p> <p>चन्दनं शीतलं लोके चन्दनात् अपि चन्द्रमा ।</p> <p>चन्द्रचन्दनयोः मध्ये शीतला साधुसङ्गतिः ॥</p>	1×3=3																				

प्रश्न-15	उचितं मेलनं कुर्वन्तुः-(उचित मेल करें) प्रथमा से अलग तृतीया ने पंचमी में, पर सप्तमी से, के साथ	$\frac{1}{2} \times 4=2$
प्रश्न-16	संख्यावाची शब्दान् लिखतः-(संस्कृत में गिनती लिखो) 1) 17 (सप्तादश/शत्/ सप्तदश) 2) 21 (एकाविंशतिः/ एकविंशतिः/ एकविंशति) 3) 50 (पंचदश/ पंचाशत्/ पंचशत्)	$1 \times 3=3$
प्रश्न-17	क) निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार शब्द रूप लिखो) शब्दरूपम् विभक्तिः एक. द्विव. बहु. बालक चतुर्थी बालकाय _____ लता द्वितीया _____ लते _____ किम् (पु०) षष्ठी फलस्य _____ अस्मद् प्रथमा _____ आवाम् _____ ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) 1. _____ विद्यालयं गच्छन्ति । (छात्रः/ छात्राः/ छात्रौ) 2. तत् _____ पतति । (फलम्/ फलानि/ फले) 3. _____ धावतः (मृगः/ मृगौ/ मृगाः) 4. अहम् _____ गमिष्यामि । (विद्यालये/ विद्यालयात्/ विद्यालयम्)	$\frac{1}{2} \times 8=4$ $\frac{1}{2} \times 4=2$
18	क) निर्देशानुसारं धातुरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार धातु रूप लिखो) धातुः लकारः पुरुषः एक. द्विव. बहु. दा लृट् उत्तमः दास्यामि _____ पा(पिब्) लट् मध्यमः _____ पिबन्ति वद् लङ् उत्तमः अवदम् _____ हस् लोट् प्रथमः _____ पठताम् _____ ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) 1. त्वम् कुत्र _____ (गमिष्यति/ गमिष्यामि/ गमिष्यसि) 2. सः पत्रम् _____ (लिखसि/ लिखति/ लिखामि) 3. खगाः आकाशे _____ (भ्रमन्ति/ भ्रमसि/ भ्रमामि) 4. अहम् उद्याने _____ (अधावत्/ अधावम्/ अधावन्)	$\frac{1}{2} \times 8=4$ $\frac{1}{2} \times 4=2$

	<p>सर्वे_आम् । वयं पश्यामः । श्रुतिः - अरे! तत्र एकः मत्स्यः दीव्यति । शैलेशः - आम् । सः कः मत्स्यः अस्ति ? एकपदेन उत्तरत क) हर्षिताः छात्राः कुत्र गच्छन्ति ? ख) कः दीव्यति ?</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत क) जले कीदृशाः जन्तवः सन्ति ?</p> <p>भाषिक कार्यम् क) अद्य वयं समुद्रतटं चलामः अस्मिन् वावये क्रिया पदम् किम् अस्ति । 1. वयम् 2. अद्य 3. चलामः 4. समुद्रतटं</p>	<p>½ ½ 1 1</p>																				
प्रश्न-4	<p>कथाम् क्रमानुसारं योजयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत :- (कहानी को क्रम के अनुसार जोड़कर वाक्य दोबारा लिखो)</p> <p>1. काकः मूषकम् हरिणस्य समीपम् अनयत् । 2. हरिणः मुक्तः अभवत् । 3. मूषकः जालम् अकृन्तत् । 4. एकः हरिणः आसीत् ।</p>	1×4=4																				
प्रश्न-5	<p>उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) मुक्तः , मानवान् , विमानम् , लेखम्</p> <p>1. सा युद्धक्षेत्रे निर्भयं _____ अचालयत् । 2. हरिणः _____ अभवत् । 3. अहम् प्रतिदिनं _____ अपि लिखामि । 4. अयम् _____ खादति ।</p>	½ × 4 = 2																				
प्रश्न-6	<p>अ) उचित विपरीत पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित मेल करें)</p> <table border="0"> <tr> <td>क</td> <td>ख</td> </tr> <tr> <td>दूरम्</td> <td>पुरुषः</td> </tr> <tr> <td>जयः</td> <td>समीपम्</td> </tr> <tr> <td>महिला</td> <td>अध्यापिका</td> </tr> <tr> <td>शिक्षिका</td> <td>विजयः</td> </tr> </table> <p>आ) उचित पर्याय पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु -(उचित पर्याय पदों से मेल करें)</p> <table border="0"> <tr> <td>क</td> <td>ख</td> </tr> <tr> <td>समुद्रः</td> <td>संसारे</td> </tr> <tr> <td>विद्यालयः</td> <td>पृथ्वी</td> </tr> <tr> <td>भूमिः</td> <td>पाठशाला</td> </tr> <tr> <td>लोके</td> <td>सागरः</td> </tr> </table>	क	ख	दूरम्	पुरुषः	जयः	समीपम्	महिला	अध्यापिका	शिक्षिका	विजयः	क	ख	समुद्रः	संसारे	विद्यालयः	पृथ्वी	भूमिः	पाठशाला	लोके	सागरः	½ × 8 = 4
क	ख																					
दूरम्	पुरुषः																					
जयः	समीपम्																					
महिला	अध्यापिका																					
शिक्षिका	विजयः																					
क	ख																					
समुद्रः	संसारे																					
विद्यालयः	पृथ्वी																					
भूमिः	पाठशाला																					
लोके	सागरः																					
प्रश्न-7	<p>श्लोकं पठित्वा हिन्दी लिखत- (श्लोक पढ़कर हिन्दी लिखो)</p> <p>चन्दनं शीतलं लोके चन्दनात् अपि चन्द्रमा । चन्द्रचन्दनयोः मध्ये शीतला साधुसङ्गतिः ॥</p>	3																				

<p>प्रश्न-8</p>	<p>श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -(श्लोक पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो) सत्यं वदन्ति मधुरं च सदा वदन्ति , ये अप्रियं किमपि नासत्यं वदन्ति । ते सज्जनाः सहृदयाः च परोपकारिणः, श्रेष्ठाः जनाः परहिताय सुखम् त्यजन्ति ॥ एकपदेन उत्तरत : क) के सदा सत्यं मधुरं च वदन्ति ? 1 ख) श्रेष्ठाः जनाः परहिताय किम् त्यजन्ति ? 1 पद परिचयं लिखत पद मूलशब्द वचनम् 1 सज्जनाः _____</p>	<p>1×3=3</p>
<p>प्रश्न-9</p>	<p>रेखांकित पदानां आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत:- (प्रश्न निर्माण करके वाक्यों को दोबारा लिखो) 1. रामः कलमेन लिखति । (कः/ केन/ किम्) 2. छात्रः संस्कृतस्य पुस्तकम् पठति । (के/ क :/ कस्य) 3. हरिणाः धावन्ति । (कः/ के/ का)</p>	<p>1×3=3</p>
<p>प्रश्न-10</p>	<p>चित्राणि दृष्ट्वा लिखन्तु कः किम् करोति ?(चित्रों को देखकर लिखो कौन क्या कर रहा है ।)</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>1. _____ पठति ।</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>2. _____ वृक्षे तिष्ठति ।</p> </div> </div>	<p>1×2=2</p>
<p>प्रश्न-11</p>	<p>रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (रिक्त स्थान पूरे) 1. मम नाम _____ अस्ति । 2. मम पुस्तकस्य नाम _____ अस्ति ।</p>	<p>1×2=2</p>
<p>प्रश्न-12</p>	<p>(खण्ड - ग) अनुप्रयुक्त व्याकरणम् क) वर्ण विच्छेदं कृत्वा लिखन्तुः- (वर्णों को अलग करके लिखो) 1. कृषिः 2. व्याधः ख) वर्णान् संयोज्य लिखत:- (वर्णों को जोड़कर लिखो ।) 1. प्+ उ+स्+ त्+ अ+ क्+ अ+म् 2. च्+ अ+ल्+ अ+ त्+ इ</p>	<p>2×2=4</p>
<p>प्रश्न-13</p>	<p>वचन परिवर्तनं कृत्वा लिखत :- (वचन बदलकर लिखो) एकवचनम् बहुवचनम् सः विद्यालयं गच्छति _____ काकः वदिष्यति _____</p>	<p>1×2=2</p>

प्रश्न-14	अधोलिखित धातुभिः सह लङ्लकारस्य प्रत्ययान् संयोज्य लिखतः (नीचे लिखी धातुओं के साथ लङ्लकार के प्रत्यय जोड़कर लिखो) 1. अ+ वद्+अन् 2. अ+ हस् +अम् 3. अ+ चल्+ अताम् 4. अ+ नम्+अत्	1/2=2
प्रश्न-15	उचितं मेलनं कुर्वन्तुः-(उचित मेल करें) प्रथमा से अलग तृतीया ने पंचमी में, पर सप्तमी से, के साथ	2+2=4
प्रश्न-16	संख्यावाची शब्दान् लिखतः-(संस्कृत में गिनती लिखो 1) 19 (नवदश/ नव / नवविंशतिः) 2) 27 (सप्तविंशतिः/ सप्तदश/ सप्तविंशति) 3) 50 (पंचदश/ पंचाशत्/ पंचशत्)	1×3=3
प्रश्न-17	क) निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार शब्द रूप लिखो) शब्दरूपम् विभक्तिः एक. द्विव. बहु. बालक पंचमी बालकात् _____ लता द्वितीया _____ लते _____ किम् (पु०) सप्तमी फले _____ अस्मद् प्रथमा _____ आवाम् _____ ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) 1. _____ गृहम् गच्छन्ति । (बालकः/ बालकाः / बालकौ) 2. तत् _____ पतति । (पत्रम्/ पत्राणि / पत्रे) 3. _____ वृक्षे तिष्ठति (शुकः/ शुकौ/ शुकाः) 4. सः _____ गमिष्यति । (विद्यालये/ विद्यालयात्/ विद्यालयं)	1/2 × 8=4 1/2 × 4=2
प्रश्न-18	(क)निर्देशानुसारं धातुरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार धातु रूप लिखो) धातुः लकारः पुरुषः एक. द्विव. बहु. पा (पिब्) लृट् उत्तमः पास्यामि _____ दा लट् मध्यमः _____ पश्यन्ति चल् लङ् उत्तमः अचलम् _____ पठ् लोट् प्रथमः _____ पठताम् _____ (ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) 1. त्वम् कुत्र _____(गच्छति/ गच्छति/ गच्छसि) 2. सः पाठम् _____(पठसि/ पठति/ पठामि) 3. बाला : उद्यानेषु _____(क्रीडति/ क्रीडन्ति / क्रीडसि) 4. अहम् फलम् _____(अखादम्/ अखादत्/ अखादन्)	1/2 × 8=4 1/2 × 4=2

ओ.एस.डी.ए.वी पब्लिक स्कूल कैथल

प्रथम सत्रीय परीक्षा 2024-25

कक्षा - षष्ठी

विषय : संस्कृत

Set A

समयम्:

उत्तर कुंजिका

पूर्णांकः:60

प्रश्न-1	<p style="text-align: center;">खण्ड क - अपठित अवबोधनम्</p> <p>अधोलिखित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्तु - (नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो)</p> <p>प्रातः भवति । सूर्यः उदयति । अन्धकारः नश्यति । सर्वत्र प्रकाशः भवति । पक्षिणः आकाशे अत्र - तत्र भ्रमन्ति । जनाः व्यायामं कुर्वन्ति ।</p> <p>एकपदेन उत्तरत -</p> <p>क) पक्षिणः 1 ख) व्यायामं 1</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत -</p> <p>क) प्रातः अन्धकारः नश्यति ? 1</p> <p>भाषिक कार्यम् -</p> <p>1. 'बालाः भ्रमन्ति' वाक्ये क्रियापदम् किम् अस्ति ? 1 भ्रमन्ति</p> <p>2. 'सर्वत्र प्रकाशः' एतस्मिन् वाक्ये अव्यय पदम् किम् अस्ति ? 1 सर्वत्र</p>	5
प्रश्न-2	<p style="text-align: center;">खण्डः ख - (पठित - अवबोधनम्)</p> <p>हिंदी भाषायाम् अनुवादं लिखत - (हिन्दी भाषा में अनुवाद लिखो)</p> <p>मोहितः - टर् टर् यह किसकी आवाज़ जल से आ रही है ? अध्यापिका - यह मेंढक है ।</p> <p>सागरः - क्या मेंढक जल में रहता है ? अध्यापिका - मेंढक तो जल और भूमि दोनों पर रहता है ।</p>	1×4=4
प्रश्न-3	<p>अधोलिखित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत - (नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखो)</p>	3

	<p>एषः काकः । एषः मूषकः एषः कच्छपः । एषः हरिणः । एतानि चत्वारि मित्राणि सन्ति । एतानि प्रियमित्राणि सन्ति । एतानि प्रियमित्राणि एकस्मिन् वने मिलित्वा वसन्ति । एकदा हरिणः दूरम् गच्छति । सायंकालः भवति परन्तु सः न आगच्छति । मूषकः काकः कच्छपः च प्रतीक्षां कुर्वन्ति । ते परस्परं वार्तालापं कुर्वन्ति ।</p> <p>एकपदेन उत्तरत क) हरिणः ? 1/2 ख) काकः मूषकः कच्छपः च 1/2</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत क) चत्वारि प्रियमित्राणि वने वसन्ति स्म 1</p> <p>भाषिक कार्यम् क) एतानि चत्वारि मित्राणि सन्ति अस्मिन् वाक्ये विशेषण पदम् किम् अस्ति । 1 चत्वारि</p>													
प्रश्न-4	<p>कथाम् क्रमानुसारं योजयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत :- (कहानी को क्रम के अनुसार जोड़कर वाक्य दोबारा लिखो)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. भारतमाता वीराणाम् जननी अस्ति । 2. गुञ्जनसक्सेना एका वीरबालिका उत्पन्नाः अभवत् । 3. सा भारतीय वायुसेनां प्राविशत् । 4. प्रथमा भारतीया महिला विमानचालिका आसीत् । 	1×4=4												
प्रश्न-5	<p>उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. विमानम् 2. मुक्तः 3. लेखम् 4. मानवान् 	1/2×4=2												
प्रश्न-6	<p>क) उचित विपरीत पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> <tr> <td>दूरम्</td> <td>समीपम्</td> </tr> <tr> <td>जयः</td> <td>पराजयः</td> </tr> <tr> <td>महिला</td> <td>पुरुषः</td> </tr> <tr> <td>शिक्षिका</td> <td>शिक्षकः</td> </tr> </table> <p>ख) उचित पर्याय पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित पर्याय पदों से मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> </table>	क	ख	दूरम्	समीपम्	जयः	पराजयः	महिला	पुरुषः	शिक्षिका	शिक्षकः	क	ख	2+2=4
क	ख													
दूरम्	समीपम्													
जयः	पराजयः													
महिला	पुरुषः													
शिक्षिका	शिक्षकः													
क	ख													

	<p>समुद्रः विद्यालयः भूमिः लोके</p>	<p>सागरः पाठशाला पृथ्वी संसारे</p>	
प्रश्न-7	<p>श्लोकं पठित्वा हिन्दी लिखत- (श्लोक पढ़कर हिन्दी लिखो)</p> <p>परिश्रम करने से ही सब काम सफल होते हैं मन में इच्छाएं रखने से नहीं । जैसे सोए हुए शेर के मुख में हिरण अपने आप प्रवेश नहीं करते । ॥</p>		3
प्रश्न-8	<p>श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -(श्लोक पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो)</p> <p>चन्दनं शीतलं लोके चन्दनात् अपि चन्द्रमा । चन्द्रचन्दनयोः मध्ये शीतला साधुसङ्गतिः ॥</p> <p>एकवाक्येन उत्तरत :- क) चन्दनं 1 ख) साधुसङ्गतिः 1</p> <p>पद परिचयं लिखत :- पद मूल शब्द वचनम् 1 चन्दनम् चन्दन एकवचनम्</p>		1×3=3
प्रश्न-9	<p>रेखांकित पदानां आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत:- (प्रश्न निर्माण करके वाक्यों को दोबारा लिखो)</p> <p>1. सुधा केन लिखति ? 2. कस्य भ्राता लक्ष्मणः आसीत् ? 3. के उद्यानेषु नृत्यन्ति ?</p>		1×3=3
प्रश्न-10	<p>चित्राणि दृष्ट्वा लिखन्तु कः किम् करोति ? (चित्रों को देखकर लिखो कौन क्या कर रहा है ।)</p> <p>1. बालकः पठति । 2. सूर्यः प्रकाशं यच्छति ।</p>		1×2=2
प्रश्न-11	<p>रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (रिक्त स्थान पूरे करें)</p> <p>1. मम नाम (अपना नाम) _____ अस्ति । 2. मम विद्यालयस्य नाम ओ . एस . डी . ए . वी अस्ति ।</p>		1×2=2
प्रश्न-12	<p>(खण्ड - ग) अनुप्रयुक्त व्याकरणम्</p> <p>क) वर्ण विच्छेदं कृत्वा लिखन्तुः-(वर्णों को अलग करके लिखो)</p> <p>1. प् + अ+ठ्+ अ+न्+त्+ इ 2. म्+ ऋ+ग्+ आः</p>		2+2=4

	ख) वर्णान् संयोज्य लिखत:- (वर्णों को जोड़कर लिखो।) 1. भोजनम् 2. पूर्णम्	
प्रश्न-13	वचन परिवर्तनं कृत्वा लिखत :- (वचन बदलकर लिखो) एकवचनम् बहुवचनम् अहम् गृहम् गच्छामि वयम् गृहम् गच्छामः शुकः वदिष्यति शुकाः वदिष्यन्ति	1×2=2
प्रश्न-14	अधोलिखित धातुभिः सह लङ्कारस्य प्रत्ययान् संयोज्य लिखतः (नीचे लिखी धातुओं के साथ लङ् लकार के प्रत्यय जोड़कर लिखो) 1. अचलन् 2. अवदम् 3. अहसताम् 4. अभवत्	1/2×4=2
प्रश्न-15	उचितं मेलनं कुर्वन्तु:- (उचित मेल करें) प्रथमा ने तृतीया से, के साथ पंचमी से अलग सप्तमी में, पर	1/2×4=2
प्रश्न-16	संख्यावाची शब्दान् लिखत:- (संस्कृत में गिनती लिखो) 1) 17 सप्तदश) 2) 21 एकविंशतिः 3) 50 पंचाशत्	1×3=3
प्रश्न-17	क) निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार शब्द रूप लिखो) शब्दरूपम् विभक्तिः एक. द्विव. बहु. बालक चतुर्थी बालकाय बालकाभ्याम् बालकेभ्यः लता द्वितीया लताम् लते लताः फल षष्ठी फलस्य फलयोः फलानाम् अस्मद् प्रथमा अहम् आवाम् वयम्	1/2×8=4
	ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें) 1. छात्राः 2. फलम् 3. मृगौ 4. विद्यालयम्	1/2×4=2
18	क) निर्देशानुसारं धातुरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार धातु रूप लिखो) धातुः लकारः पुरुषः एक. द्विव. बहु. दा लृट् उत्तमः दास्यामि दास्यावः दास्यामः	1/2×8=4

	<p>पा(पिब्) लट् मध्यमः पिबसि पिबथः पिबथ वद् लङ् उत्तमः अवदम् अवदाव अवदाम हस् लोट् प्रथमः हसतु हसताम् हसन्तु</p> <p>ख) उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तु :(उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. गमिष्यसि 2. लिखति 3. भ्रमन्ति 4. अधावम् 	1/2×4=2

ओ.एस.डी.ए.वी पब्लिक स्कूल कैथल
प्रथम सत्रीय परीक्षा 2024-25
कक्षा - षष्ठी
विषय : संस्कृत
Set B

समयम्:

उत्तर कुंजिका

पूर्णांकः:60

प्रश्न-1	<p>खण्ड क - अपठित अवबोधनम्</p> <p>अधोलिखित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखन्तु - (नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो)</p> <p>एकपदेन उत्तरत :</p> <p>क) हरिणः 1/2 ख) बालकः 1/2</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत :</p> <p>क) बालकः/ शवरः तत्र आगच्छति । 1 ख) हरिणः घासम् खादति 1</p> <p>भाषिक कार्यम् :</p> <p>1. एकः बालकः आगच्छति एतस्मिन् वाक्ये विशेषण पदम् किम् अस्ति ? 1 एकः</p> <p>2. शवरः तत्र आगच्छति एतस्मिन् वाक्ये अव्यय पदम् किम् अस्ति ? 1 तत्र</p>	5
प्रश्न-2	<p>खण्डः ख - (पठित - अवबोधनम्)</p> <p>हिंदी भाषायाम् अनुवादं लिखत - (हिन्दी भाषा में अनुवाद लिखो)</p> <p>हमारी भारतमाता वीरों की जननी हैं। अनेके वीरबालक और वीरबालिकाएँ भारतभूमि पर उत्पन्न हुए। गुञ्जनसक्सेना भी ऐसी एक वीरबालिका उत्पन्न हुई। वह पहली भारतीय महिला विमान चालिका थी।।</p>	1×4=4
प्रश्न-3	<p>अधोलिखित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखत - (नीचे लिखे गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखो)</p> <p>अध्यापिका - छात्राः ! आगच्छतु, अद्य वयं समुद्रतटं चलामः । (हर्षिताः छात्राः समुद्रतटं गच्छन्ति ।)</p> <p>सागरः - मित्राणि! तत्र पश्यत । जले बहवः विचित्राः जन्तवः सन्ति । सर्वे_ आम् । वयं पश्यामः । श्रुतिः - अरे! तत्र एकः मत्स्यः दीव्यति ।</p>	3

	<p>शैलेशः - आम् । सः कः मत्स्यः अस्ति ?</p> <p>एकपदेन उत्तरत</p> <p>क) समुद्रतटं 1/2</p> <p>ख) मत्स्यः 1/2</p> <p>पूर्णवाक्येन उत्तरत</p> <p>क) जले बहवः विचित्राः जन्तवः सन्ति ? 1</p> <p>भाषिक कार्यम्</p> <p>क) अद्य वयं समुद्रतटं चलामः अस्मिन् वावये क्रिया पदम् किम् अस्ति । 1</p> <p>चलामः</p>															
प्रश्न-4	<p>कथाम् क्रमानुसारं योजयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत :- (कहानी को क्रम के अनुसार जोड़कर वाक्य दोबारा लिखो)</p> <p>1. एकः हरिणः आसीत् ।</p> <p>2. काकः मूषकम् हरिणस्य समीपम् अनयत् ।</p> <p>3. मूषकः जालम् अकृन्तत्</p> <p>4. हरिणः मुक्तः अभवत् ।</p>	1×4=4														
प्रश्न-5	<p>उचितं पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (उचित पद को चुनकर रिक्त स्थान पूरे करें)</p> <p>1. विमानम्</p> <p>2. मुक्तः</p> <p>3. लेखम्</p> <p>4., मानवान्</p>	1/2×4=2														
प्रश्न-6	<p>अ) उचित विपरीत पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु :- (उचित मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> <tr> <td>दूरम्</td> <td>समीपम्</td> </tr> <tr> <td>जयः</td> <td>पराजयः</td> </tr> <tr> <td>महिला</td> <td>पुरुषः</td> </tr> <tr> <td>शिक्षिका</td> <td>शिक्षकः</td> </tr> </table> <p>आ) उचित पर्याय पदैः सह मेलनम् कुर्वन्तु -(उचित पर्याय पदों से मेल करें)</p> <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">क</td> <td style="width: 50%;">ख</td> </tr> <tr> <td>समुद्रः</td> <td>सागरः</td> </tr> </table>	क	ख	दूरम्	समीपम्	जयः	पराजयः	महिला	पुरुषः	शिक्षिका	शिक्षकः	क	ख	समुद्रः	सागरः	1/2×8=4
क	ख															
दूरम्	समीपम्															
जयः	पराजयः															
महिला	पुरुषः															
शिक्षिका	शिक्षकः															
क	ख															
समुद्रः	सागरः															

	<p>विद्यालय: पाठशाला</p> <p>भूमि: पृथ्वी</p> <p>लोके संसारे</p>	
प्रश्न-7	<p>श्लोकं पठित्वा हिन्दी लिखत- (श्लोक पढ़कर हिन्दी लिखो)</p> <p>संसार में चन्दन शीतल होता है चंदन से भी शीतल चंद्रमा होता है। चंद्रमा और चंदन के बीच अच्छे लोगों की संगति शीतल होती है ॥</p>	3
प्रश्न-8	<p>श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -(श्लोक पढ़कर प्रश्नों के उत्तर लिखो)</p> <p>एकपदेन उत्तरत :</p> <p>क) श्रेष्ठाः जनाः 1</p> <p>ख) सुखम् 1</p> <p>पद परिचयं लिखत</p> <p>पद मूलशब्द वचनम् 1</p> <p>सज्जनाः सज्जन बहुवचनम्</p>	1×3=3
प्रश्न-9	<p>रेखांकित पदानां आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत:- (प्रश्न निर्माण करके वाक्यों को दोबारा लिखो)</p> <p>1. रामः केन लिखति ?</p> <p>2. कः संस्कृतस्य पुस्तकम् पठति ?</p> <p>3. के धावन्ति ?</p>	1×3=3
प्रश्न-10	<p>चित्राणि दृष्ट्वा लिखन्तु कः किम् करोति ?(चित्रों को देखकर लिखो कौन क्या कर रहा है।)</p> <p>1. छात्रः पठति।</p> 	1×2=2

	2. वानरः वृक्षे तिष्ठति ।	
प्रश्न-11	रिक्तस्थानानि पूरयन्तुः (रिक्त स्थान पूरे) 1. मम नाम_ अपना नाम _____ अस्ति । 2. मम पुस्तकस्य नाम सुरभिः अस्ति ।	1×2=2
प्रश्न-12	(खण्ड - ग) अनुप्रयुक्त व्याकरणम् क) वर्ण विच्छेदं कृत्वा लिखन्तुः- (वर्णों को अलग करके लिखो) 1. क्+ ऋ+ ष्+इः 2. व्+य्+ आ+ध्+ अः ख) वर्णान् संयोज्य लिखतः- (वर्णों को जोड़कर लिखो ।) 1. पुस्तकम् 2. चलति	2×2=4
प्रश्न-13	वचन परिवर्तनं कृत्वा लिखत :- (वचन बदलकर लिखो) एकवचनम् बहुवचनम् सः विद्यालयं गच्छति ते विद्यालयं गच्छन्ति काकः वदिष्यति काका : वदिष्यन्ति	1×2=2
प्रश्न-14	अधोलिखित धातुभिः सह लङ्लकारस्य प्रत्ययान् संयोज्य लिखतः (नीचे लिखी धातुओं के साथ लङ् लकार के प्रत्यय जोड़कर लिखो) 1. अवदन् 2. अहसम् 3. अचलताम् 4. अनमत्	1/2×4=2
प्रश्न-15	उचितं मेलनं कुर्वन्तुः- (उचित मेल करें) प्रथमा ने तृतीया से, के साथ पंचमी से अलग सप्तमी में , पर	1/2×4=2
प्रश्न-16	संख्यावाची शब्दान् लिखतः- (संस्कृत में गिनती लिखो) 1) 19 नवदश 2) 27 सप्तविंशतिः 3) 50 पंचाशत्	1×3=3
प्रश्न-17	क) निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि लिखत :- (निर्देश के अनुसार शब्द रूप लिखो) शब्दरूपम् विभक्तिः एक. द्विव. बहु. बालक पंचमी बालकात् बालकाभ्याम् बालकेभ्यः लता द्वितीया लताम् लते लताः फल सप्तमी फले फलयोः फलेषु	1/2×8=4

